

Covid-19 a životní prostředí

Bezprostřední souvislosti a dopady, zelená obnova

Vybraná témata č. 16/2020

Duben 2020

autor: Eva Balounová

VYBRANÁ TÉMATA

Obsah:

ÚVOD 3

1. DOPADY NA MEZINÁRODNÍ DIPLOMACII V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A ZMĚNY KLIMATU 3

COP26 ODLOŽENO 3

KONFERENCE O BIODIVERZITĚ

ODLOŽENA 3

2. DOPADY NA POLITIKU EU A ZELENOU DOHODU PRO EVROPU.. 4

ODLOŽENÍ INICIATIV 4

AKTUÁLNĚ SPUŠTĚNÉ INICIATIVY 5

MIMOŘÁDNĚ PŘIJATÁ OPATŘENÍ NA

ÚROVNI EU 5

Lety duchů 5

Nakládání s odpadem a

přeprava odpadu 5

EVROPSKÁ RADA K PANDEMII 5

VÝZVA PŘEDSTAVITELŮ ČLENSKÝCH

STÁTŮ K ZELENÉ OBNOVĚ 6

Stručné shrnutí – co obsahuje

Zelená dohoda pro Evropu?

NEFORMÁLNÍ ALIANCE POSLANCŮ EP

– „GREEN RECOVERY ALLIANCE“ 6

3. DOPADY PANDEMIE COVID-19 NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, ZEMĚDĚLSTVÍ A VYBRANÉ SEKTORY 6

POKLES ČI ZVÝŠENÍ ZNEČIŠTĚNÍ 6

POTRAVINOVÁ SOBĚSTAČNOST A

ZEMĚDĚLSTVÍ 7

DOPADY NA VYBRANÁ ODVĚTVÍ –

LETECTVÍ A AUTOMOBILOVÝ PRŮMYSL

LOBBYING AUTOMOBILOVÉHO A

LETECKÉHO PRŮMYSLU 8

4. SOUVISLOSTI: KLIMATICKÉ A ENVIRONMENTÁLNÍ PŘÍČINY NEMOCÍ 8

5. SMĚREM K ZELENÉMU OŽIVENÍ? 9

KORONAVIROVÁ KRIZE VERSUS

KLIMATICKÁ A ENVIRONMENTÁLNÍ

KRIZE 9

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: VYBRANÁ TÉMATA
Název: Covid-19 a životní prostředí	Typ edice: online, ISSN 2533-414X
Autoři: Balounová, E.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3
Číslo: Vybraná témata č. 16/2020	První vydání edice: leden 2005
Datum: duben 2020	Frekvence vydání edice: nepravidelná
Klíčová slova:	Zaměření: aktuální témata relevantní pro činnost Parlamentu České republiky
Covid-19, ochrana životního prostředí, ochrana klimatu, změna klimatu, pandemie, ovzduší, Zelená dohoda pro Evropu	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Obsah

ÚVOD.....	3
1. DOPADY NA MEZINÁRODNÍ DIPLOMACII V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A ZMĚNY KLIMATU	3
COP26 ODLOŽENO.....	3
KONFERENCE O BIODIVERZITĚ ODLOŽENA.....	3
2. DOPADY NA POLITIKU EU A ZELENOU DOHODU PRO EVROPU	4
ODLOŽENÍ INICIATIV	4
AKTUÁLNĚ SPUŠTĚNÉ INICIATIVY.....	5
MIMOŘÁDNĚ PŘIJATÁ OPATŘENÍ NA ÚROVNI EU	5
<i>Lety duchů</i>	5
<i>Nakládání s odpadem a přeprava odpadu</i>	5
EVROPSKÁ RADA K PANDEMII	5
VÝZVA PŘEDSTAVITELŮ ČLENSKÝCH STÁTŮ K ZELENÉ OBNOVĚ	6
<i>Stručné shrnutí – co obsahuje Zelená dohoda pro Evropu?</i>	6
NEFORMÁLNÍ ALIANCE POSLANCŮ EP – „GREEN RECOVERY ALLIANCE“	6
3. DOPADY PANDEMIE COVID-19 NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, ZEMĚDĚLSTVÍ A VYBRANÉ SEKTORY	6
POKLES ČI ZVÝŠENÍ ZNEČIŠTĚNÍ.....	6
POTRAVINOVÁ SOBĚSTAČNOST A ZEMĚDĚLSTVÍ.....	7
DOPADY NA VYBRANÁ ODVĚTVÍ – LETECTVÍ A AUTOMOBILOVÝ PRŮMYSL.....	7
LOBBYING AUTOMOBILOVÉHO A LETECKÉHO PRŮMYSLU.....	8
4. SOUVISLOSTI: KLIMATICKÉ A ENVIRONMENTÁLNÍ PŘÍČINY NEMOCÍ	8
5. SMĚREM K ZELENÉMU OŽIVENÍ?.....	9
KORONAVIROVÁ KRIZE VERSUS KLIMATICKÁ A ENVIRONMENTÁLNÍ KRIZE	9

Úvod

Spojování pandemie covid-19 a ochrany životního prostředí a klimatu se může jevit jako nepatřičné. Tato práce v žádném případě nechce zlehčovat stávající zdravotní krizi ani její dopady na ekonomiku. Samozřejmě, prioritou je minimalizovat dopady na zdraví obyvatel, až poté následuje zajištění dobrých životních podmínek, včetně pracovních míst a způsobů obživy. To je ale s životním prostředím neodmyslitelně spojeno. Již nyní se ukazuje, že v letošním roce bude Česká republika opět [čelit velkému suchu](#) a že letošní rok je [opět mimořádně teplý](#).

Cílem této práce je shrnout důsledky pandemie covid-19 v oblasti ochrany životního prostředí a boje proti změně klimatu, o kterých se v současnosti diskutuje.

1. Dopady na mezinárodní diplomacii v oblasti životního prostředí a změny klimatu

COP26 odloženo: OSN 1. dubna 2020 vydalo zprávu, že [dojde k odložení](#) 26. konference OSN o změně klimatu, která se měla konat v listopadu 2020 v Glasgow ve Skotsku a kterou pořádá Spojené království spolu s Itálií. Tato konference představuje nejen 26. konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, ale i zasedání smluvních stran Kjótského protokolu a setkání stran Pařížské dohody. Náhradní termín konání konference ještě není znám, nicméně očekává se termín v roce 2021.

Konference o biodiverzitě odložena: V souvislosti s pandemií covid-19 rovněž [došlo k odložení](#) Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti, která se měla konat v říjnu 2020 v čínském Kunmingu.

2. Dopady na politiku EU a Zelenou dohodu pro Evropu

Odložení iniciativ: Již nyní je jasné, že dojde k odložení některých iniciativ v této oblasti (deklarovaných v Zelené dohodě pro Evropu).

Iniciativy Zelené dohody pro Evropu, které již byly předloženy v roce 2020:

- Evropský právní rámec pro klima (legislativní);
- Investiční plán Zelené dohody pro Evropu (nelegislativní);
- Fond pro spravedlivou transformaci (legislativní);
- Nový akční plán pro oběhové hospodářství (nelegislativní);
- (Průmyslová strategie (nelegislativní)).

Iniciativy Zelené dohody pro Evropu, které mají být v roce 2020 předloženy:

(Zeleně jsou označeny iniciativy, které Komise i nadále považuje za prioritu, červeně iniciativy, u kterých Komise plánuje z důvodu covid-19 zpoždění a posun na rok 2021.)

Q1:

- Strategie „od zemědělece ke spotřebiteli“ (nelegislativní) – **zatím nebylo vydáno, již zpožděno**. Komise uvádí, že tato strategie by měla odrážet poznatky z krize covid-19, proto může dojít ke zpoždění.
- Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 (nelegislativní) – **zatím nebylo vydáno, již zpožděno**. Vydání je předpokládáno 29. dubna 2020, nicméně vzhledem k posunu konference o biologické rozmanitosti není již tak urgentní.

Q2:

- Strategie pro inteligentní sektorovou integraci (nelegislativní) – plánováno na červen, může být posunuto na říjen 2020.
- 8. akční program pro životní prostředí (legislativní) – dle Komise zatím není jasný obsah a pravděpodobně bude odloženo na konec roku 2020.

Q3:

- Evropský klimatický pakt (nelegislativní) – bylo plánováno před COP26, které je nyní odloženo, ale i přesto možná bude vydáno v termínu.
- **Obnovená strategie pro udržitelné finance (nelegislativní)**
- **Plán cílů v oblasti klimatu do roku 2030 (nelegislativní)**
- **Renovační vlna (nelegislativní)** – tato iniciativa může hrát významnou roli v obnově ekonomiky.
- Strategie pro udržitelnost chemických látek (nelegislativní) – pravděpodobně až na podzim.

Q4:

- Přezkum směrnice o vykazování nefinančních informací (legislativní) – plánováno na prosinec, práce probíhají.
- **Nová strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu (nelegislativní)**
- **Nová strategie EU v oblasti lesnictví (nelegislativní)**

- Výroba energie z obnovitelných zdrojů na moři (nelegislativní) – předpokládáno v říjnu 2020, pravděpodobně bude prioritou předsednictví Německa, může přispět k zelené obnově.
- **Posílení postavení spotřebitelů pro ekologickou transformaci (legislativní)**
- Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu (nelegislativní)
- **ReFuelEU Aviation – Udržitelná letecká paliva (legislativní)**
- **FuelEU Maritime - Zelený evropský námořní prostor (legislativní)**

Aktuálně spuštěné iniciativy

Evropská komise [spustila veřejnou konzultaci](#) zaměřenou na zvýšení klimatických cílů do roku 2030 a opatření nutná pro výraznější snížení emisí skleníkových plynů. Veřejná konzultace běží do 23. června 2020, v běhu jsou i další [veřejné konzultace](#) (např. k životním podmínkám zvířat).

Evropská komise již zahájila práce na budoucím [mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích](#) a na [přezkumu směrnice o zdanění energie](#).

Evropská komise také zahájila práci na aktualizaci pracovního programu Komise na rok 2020 v souvislosti s krizí covid-19, zelená ekonomika má však i nadále zůstat prioritou.

Mimořádně přijatá opatření na úrovni EU

Lety duchů: již na konci března došlo k [pozastavení platnosti pravidla o ztrátě letištních slotů](#). Ke schválení novely nařízení byl využit postup pro naléhavé případy. Přijaté opatření umožní leteckým společnostem zastavit během pandemie [tzv. lety duchů](#), při kterých jsou letadla téměř anebo úplně bez cestujících (což přináší zbytečné environmentální a ekonomické náklady), a to bez hrozby ztráty letištních slotů v následující sezóně. Platnost pravidla „use it or lose it“ [využij letištní sloty, nebo o něj přijdeš] bude pozastavena během celé letošní letní sezóny, tedy od 29. března do 24. října.¹

Nakládání s odpadem a přeprava odpadu: Evropská komise vydala 30. března [vodítka k přepravě odpadu v souvislosti s covid-19](#), jejichž cílem je zajistit harmonizovaný přístup a předejít překážkám přeshraničního pohybu odpadu v rámci EU. Komise nyní finalizuje vodítka k nakládání s odpadem v souvislosti s covid-19.

Ministerstvo životního prostředí ČR vydalo také [pokyny, jak nakládat s odpadem v době koronavirové pandemie](#).

Evropská rada k pandemii

Na konci března 2020 se sešla Evropská rada prostřednictvím videokonference a zabývala se opatřeními EU v reakci na šíření onemocnění covid-19. Ve společném [prohlášení](#) je uvedeno, že v současné době je naléhavě nutné bojovat proti pandemii koronaviru a řešit bezprostřední následky. Zároveň by se však měla začít připravovat nezbytná opatření, která umožní návrat k normálnímu fungování našich společností a ekonomik a **k udržitelnému růstu, přičemž by měly**

¹ Platnost tohoto pravidla byla již v minulosti několikrát dočasně pozastavena. Stalo se tak například po událostech 11. září 2001, během války v Iráku, během epidemie SARS v roce 2003 nebo v roce 2009 v souvislosti s dopady ekonomické krize na letecké dopravce.

být zohledněny mimo jiné aspekty ekologické a digitální transformace a z krize by měla být vyvozena veškerá poučení.

Výzva představitelů členských států k zelené obnově

Ministři třinácti členských států (Rakousko, Dánsko, Finsko, Itálie, Lotyšsko, Lucembursko, Nizozemsko, Portugalsko, Španělsko, Švédsko, Francie, posléze se přidalo Německo a Řecko) [vyzvali v dubnu k tomu](#), aby Zelená dohoda pro Evropu byla centrální součástí ekonomické obnovy po pandemii covid-19. Řešení ekonomické krize musí být podle nich v souladu s plány na zelenou, tj. ekologickou a udržitelnou transformaci.

Stručné shrnutí – co obsahuje Zelená dohoda pro Evropu?

Zelená dohoda k dosažení klimatické neutrality pro rok 2050 a navýšení cílů v oblasti klimatu pro rok 2030 na 50 % až 55 % počítá s obnovitelnými zdroji, například větrnými elektrárnami na moři. Uhlí má být vyřazeno a má být kladen důraz na energetickou účinnost a renovace. Komise zvažuje rozšíření systému EU ETS na nové sektory. Dále jsou v úvaze tzv. uhlíková dovozní cla, která by řešila problém úniku uhlíku. Má být revidována směrnice o zdanění energie.

Má být kladen důraz na oběhové hospodářství, je potřeba více využívat recyklované materiály. Silniční doprava má být přesměrovávána na železnici a vodní cesty, má být zlepšována veřejná doprava. Výzvou je přetížení měst a plýtvání potravinami. Pro spravedlivou a inkluzivní transformaci je důležitá aktivní účast veřejnosti, proto Komise zváží revizi [Aarhuského nařízení](#). Komise si rovněž přeje omezit svůj dopad na životní prostředí jakožto instituce a zaměstnavatel. Veřejné instituce by měly jít ostatně příkladem i ve využívání „zelených“ veřejných zakázek. Dohoda se týká i ochrany spotřebitele, jelikož základem jsou spolehlivé informace a předcházení tzv. „lakování na zeleno“.

Protože transformace si vyžádá významné investice, Komise navrhla, aby na opatření v oblasti klimatu bylo přiděleno 25 % rozpočtu EU. Návrh mechanismu pro spravedlivou transformaci, včetně Fondu pro spravedlivou transformaci, a investičního plánu pro udržitelnou Evropu, již byl zveřejněn v lednu 2020. **Investice ve výši nejméně jednoho bilionu eur, tedy více než 25 bilionů Kč, mají být zaměřeny na regiony a odvětví, které budou transformací nejvíce zasaženy.**

Neformální aliance poslanců EP – „green recovery alliance“

K hlasům, aby investice na podporu ekonomiky byly v souladu s environmentálními cíli, se přidala i [neformální aliance](#) poslanců Evropského parlamentu, vedená předsedou Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin Pascalem Canfinem (Renew).² K této alianci se připojili také zástupci některých společností (Ikea, H & M, Unilever, Danone, Volvo či E.ON.) Naproti tomu někteří poslanci Evropského parlamentu [vyzvali](#) naopak k odkladu zelené agendy.³

3. Dopady pandemie covid-19 na životní prostředí, zemědělství a vybrané sektory

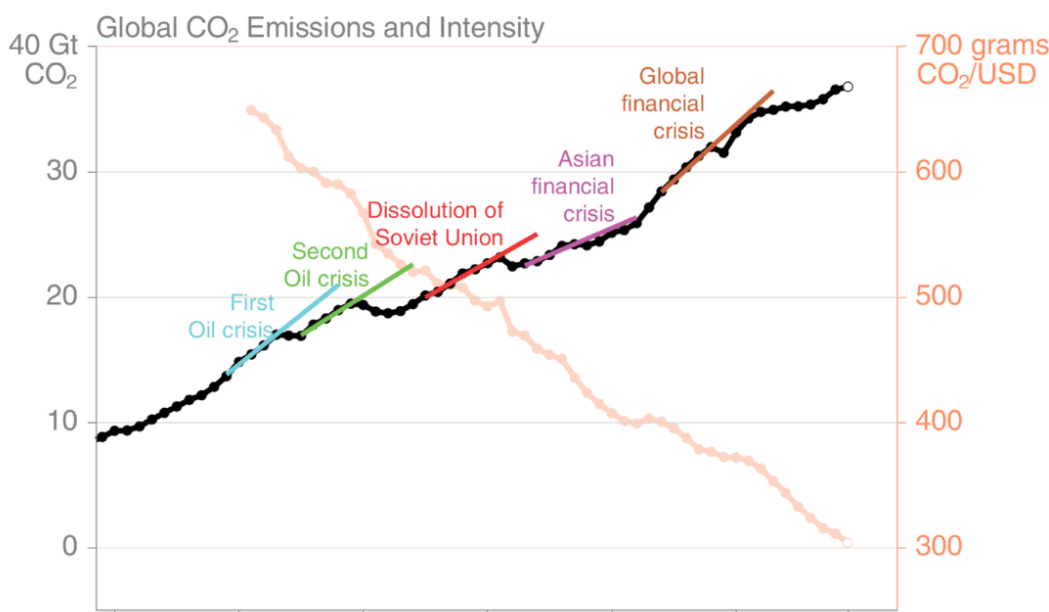
Pokles či zvýšení znečištění

V médiích se objevily informace o tom, že zejména v místech postižených pandemií nejvíce (Čína, severní Itálie), došlo k poklesu emisí a tím například ke [zlepšení kvality vzduchu](#). V Evropě dochází

² Celkem se k této výzvě připojilo 79 poslanců EP (ke dni zveřejnění výzvy, tj. 14. dubna).

³ Signatářem dopisu je mj. Alexandr Vondra, Jan Zahradil, Ryszard Legutko, Derk Jan Epping, Jacek Saryusz-Wolski, celkem 37 poslanců EP.

vlivem karanténních opatření zejména k [úbytku emisí oxidu dusičitého](#). Lokálně dochází také k [poklesu emisí oxidu uhličitého](#). Ovšem celosvětově [nebyl značný pokles](#) emisí oxidu uhličitého zatím [zaznamenán](#). Je potřeba upozornit na to, že historické zkušenosti ukazují, že i kdyby došlo ke snížení emisí, tato snížení v krizových dobách jsou pouze krátkodobá.

Global fossil CO₂ emissions (in Gigatons or billions of tonnes of CO₂) and carbon intensity of world Gross Domestic Product (grams of CO₂ per \$US, 2000), with the most important financial crises. Global Carbon Project.

Obrázek ukazuje krátkodobé poklesy emisí v době globálních krizí a opětovný strmý nárůst. (Zdroj cicero.oslo.no) Odborníci se shodují, že samotná krize snížení emisí nepřinese, vhodně nastavená stimulační opatření k oživení ekonomiky ale mohou.

Současná nízká cena ropy a koronavirová krize navíc vedou k tomu, že [klesá cena emisních povolenek](#). Nepříznivé dopady na životní prostředí může mít i návrat k jednorázovému plastovému obalovému materiálu nebo odpad v podobě roušek ([např. v Hongkongu jsou tímto odpadem hojně znečištěny pláže](#)) apod. Je otázkou, zda krize přispěje k omezení dopravy například díky rozvoji videokonferencí.

Potravinová soběstačnost a zemědělství

[Rumunsko v souvislosti s covid-19 zakázalo vývoz obilnin, oleje, cukru a dalších strategických potravin](#). Rumunsko je přitom jedním z největších vývozců obilnin v EU. Zemědělství se v souvislosti s covid-19 může potýkat s nedostatkem pracovních sil apod. Evropská komise vydala [Pokyny](#) k výkonu volného pohybu pracovníků během šíření onemocnění covid-19. Již nyní se objevují zprávy, že [roste cena některých potravin](#).

Dopady na vybraná odvětví – letectví a automobilový průmysl

Interní analýza DG GROW Evropské komise uvádí, že z hlediska odvětvové expozice je narušením vnitřního trhu nejvíce vystaveno automobilové odvětví, zatímco mezinárodním vlivům jsou nejvíce vystaveny výroba textilu, počítačů, elektroniky, koksu a rafinované ropy. Je jasné, že současná krize postihne také letecký průmysl a cestovní ruch obecně.

Lobbying automobilového a leteckého průmyslu

Již nyní se objevují hlasy zástupců automobilového průmyslu a leteckých společností, že by mělo dojít k posunu plánovaných aktivit ke snížení emisí těchto odvětví.

- Konkrétně 25. března 2020 zástupci automobilového průmyslu poslali [dopis](#) předsedkyni Evropské komise Ursule von der Leyen požadující uvolnění cílů pro snižování emisí v tomto odvětví. Nicméně, někteří výrobci automobilů se vyjádřili [proti těmto snahám a podpořili zachování emisních cílů](#) (Volkswagen, Daimler a BMW).
- Letecké společnosti rovněž [požadují odklad politik](#) regulujících jejich emise či požadujících zrušení výjimek zdanění, kterým podléhají (např. Mezinárodní organizace pro civilní letectví a systém uhlíkové kompenzace CORSIA, iniciativy EU v rámci Zelené dohody pro Evropu). Objevují se [náznaky](#), že státy by měly pomoci leteckým společnostem s podmínkou, že v budoucnu budou [zrušeny daňové výhody](#), které v současnosti mají (letecké palivo není zdaněno a rovněž v mnoha členských státech je osvobození od DPH). Například ve Spojeném království [někteří požadují](#) přenesení poplatku na cestující, kteří létají často. To by zajistilo, aby břemeno dražších letenek nedopadlo na ty nejchudší.

4. Souvislosti: klimatické a environmentální příčiny nemocí

[Studie](#) také upozorňují na to, že příčinou nebo minimálně katalyzátorem takovýchto pandemií jsou i faktory, které jsou úzce svázané s poškozováním životního prostředí a urychlováním změny klimatu: intenzivní zemědělství a odlesňování spolu s rozšiřováním zemědělské plochy mají za následek [větší šanci přenosu těchto chorob ze zvířat na člověka](#). Dalším faktorem je zacházení se zvířaty. Čína v rámci opatření zamezujících šíření covid-19 [dočasně zakázala prodej volně žijících zvířat](#). Čínské tržnice, kde jsou obchodována divoká zvířata, jsou podle všeho lůnky nemocí a inkubátor řady virů, které mutují a mohou se přenést na člověka (k tomu přispívá také rostoucí urbanizace, koncentrace lidí na periferiích velkých měst apod.).

Jak [upozorňují vědci z Akademie věd ČR](#), „*nebezpečím nejsou netopýři či jiná zvířata, ale člověk sám. Proniká na dříve nedostupná místa, ničí přirozené biotopy, rychle se přesunuje po celém světě. To vše umožňuje patogenům překonat bariéry, které jim dříve zabraňovaly člověka infikovat a nekontrolovaně se šířit. Nemusíme se tedy bát netopýřů, ale musíme se zamyslet nad tím, jak měníme svět kolem nás.*“

Už značnou dobu vědci upozorňují na to, že mezi dopady změny klimatu patří i zvýšený výskyt hmyzích škůdců a rozšíření nových chorob – dojde např. k posunu tropických nemocí dále k severu.⁴ V poslední době se v ČR například objevují [tropická klíšťata](#). [Změna klimatu také přinese více epidemií infekčních chorob](#).

[Vědci z Harvardovy univerzity rovněž dokázali](#), že zvýšení koncentrace škodlivých látek v ovzduší před vypuknutím pandemie covid-19 oslabí plíce člověka natolik, že jsou vůči viru zranitelnější. To znamená, že v místech, kde je **znečištění ovzduší větší, je vyšší pravděpodobnost, že obyvatelé podlehnou nemoci covid-19**. Navíc, v místech, kde je větší znečištění ovzduší, se koronavirus **také rychleji a snadněji šíří**. Vědci přišli na to, že se [virus SARS-CoV-2 může přenášet i za pomoci prachových částic](#).

⁴ MÜLLEROVÁ, Monika. Člověk a prostředí: globální environmentální problémy. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 129 s. Učebnice. ISBN 978-80-244-2447-7., str. 70

5. Směrem k zelenému oživení?

Koronavirová krize versus klimatická a environmentální krize

Objevují se rovněž [články](#), které koronavirovou krizi a klimatickou krizi porovnávají a věnují se tomu, proč společnost na koronavirovou krizi reaguje rychle a provádí razantní opatření, zatímco na klimatickou a environmentální nouzi ([tu vyhlásil v EU Evropský parlament v listopadu 2019](#)) je reakce spíše pomalá a situace bývá zlehčována. Toto srovnání se může zdát jako příliš odvážné, nicméně tyto studie se opírají například o údaje, kolik lidí zemře na klimatickou krizi ([v ČR v době vln veder to může být až 100 lidí denně](#), další lidé umírají předčasně [kvůli znečištěnému ovzduší](#) apod.). Přičemž obě krize mají globální dopad na ekonomiku (v případě klimatické krize jsou to například dopady požárů, hurikánů, sucha apod.). Důvody, proč lidé tyto dvě krize posuzují rozdílně, jsou samozřejmě [různé](#), patří mezi ně to, že aktivním přístupem v případě koronaviru máme možnost sebe i své blízké ochránit, zatímco v případě změny klimatu se jedná o kolektivní odpovědnost, naše snaha nám nemusí přinést žádný prospěch. Rovněž v případě klimatu lze mnohem obtížněji spojit příčiny a důsledky.

Ať už jsou příčiny v chápání těchto dvou krizí různé, závěry podobných úvah jsou jasné: zatímco koronavirus představuje mnoho výzev a hrozeb a málo příležitostí, **rozumné řešení změny klimatu může představovat i příležitost a zlepšení (dostupnou veřejnou dopravu, čistší automobily – pobídky typu šrotovné, zateplené budovy, čistý vzduch a prostředí, nové pracovní příležitosti v čistých odvětvích, potravinová a jiná soběstačnost, levnější lokální potraviny, úspory vody a opětovné využití vody, ekologizace zemědělství, revitalizace krajiny apod.).**

Ostatně názor, že společnost si musí vybrat mezi ekonomickým růstem spojeným s blahobytem a ochranou životního prostředí a klimatu, se ukazuje být mylný. [Existují studie](#), které dokazují, že i z čistě ekonomického hlediska se vyplatí bojovat proti změně klimatu a snižovat emise více, než čelit škodám, které změna klimatu způsobí.

Evropská agentura pro životní prostředí však [upozorňuje na to](#), že rozsáhlé a náhlé krizové situace doprovázené mimořádně vysokými náklady pro společnost v žádném případě nepředstavují způsob, jakým by EU chtěla dosáhnout svých závazků při transformaci svého hospodářství a dosažení klimatické neutrality do roku 2050.

Nicméně, jak Evropská rada, tak někteří čelní představitelé EU se vyjadřují k tomu, že následná obnova po krizi covid-19 musí být v souladu s myšlenkami Zelené dohody pro Evropu. Ostatně k tomu vyzývají i zástupci třinácti členských států (viz výše). [K zelené obnově ekonomiky](#) po krizi covid-19 se vyjádřil také například António Guterres, generální tajemník OSN: „*Je čas znásobit naše snahy o vybudování inkluzivnějších a udržitelnějších ekonomik a společností, které jsou odolnější vůči pandemiím, změně klimatu a dalším globálním výzvám. Ekonomická obnova nás musí dovést k jiné ekonomice. Naším hlavním plánem rozvoje zůstává Agenda 2030 a Cíle udržitelného rozvoje.*“